

Katowice, 28.08.2018 r.

dr hab. Ewa Biegas, prof. AM
Akademia Muzyczna
im. Karola Szymanowskiego w Katowicach

Zlecniodawca recenzji:

Akademia Muzyczna w Bydgoszczy, Wydział Wokalno-Aktorski, pismo Pani Dziekan dr hab. Małgorzaty Greli, prof.nadzw. zlecenie podjęte na podstawie *Ustawy z dnia 14.03.2003 roku o stopniach i tytule naukowym oraz o stopniach i tytule w zakresie sztuki (z późniejszymi zmianami).*

Dotyczy:

Uchwały Rady Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej w Bydgoszczy z dnia 21 grudnia 2016 roku w sprawie:

- wszczęcia, na wniosek Pana mgra Bartłomieja Tomaki przewodu doktorskiego w dziedzinie sztuk muzycznych w dyscyplinie artystycznej: wokalistyka.

Uchwały Rady Wydziału Wokalno-Aktorskiego Akademii Muzycznej w Bydgoszczy z dnia 10 stycznia 2017 roku w sprawie:

- wyznaczenia recenzenta prof. dr hab. Piotra Kusiewicza
- wyznaczenia recenzenta w mojej osobie

Do nadesłanego mi przez Przewodniczącą Rady pisma, informującego o wszczęciu przewodu doktorskiego i wyznaczeniu mojej osoby recenzentem pracy doktorskiej *Zagadnienia interpretacyjne partii Colline'a – filozofa epoki „Cyganerii” Giacomo Pucciniego w konfrontacji z duchem czasu artystycznej*

bohemy Paryża, została dołączona następująca dokumentacja z posiedzenia Rady Wydziału:

- uchwała Rady Wydziału z dnia 21 grudnia 2016 roku o wszczęciu przewodu doktorskiego oraz wyznaczeniu dra hab. Jacka Greszty na promotora pracy doktorskiej,
- uchwały Rady Wydziału z dnia 10 stycznia 2017 roku o wyznaczeniu recenzenta w osobie prof. dr hab. Piotra Kusiewicza,
- uchwały Rady Wydziału z dnia 10 stycznia 2017 roku o wyznaczeniu mojej osoby recenzentem pracy doktorskiej mgra Bartłomieja Tomaka

Podstawowe dane o Kandydacie

Pan Bartłomiej Tomaka urodził się w Rzeszowie.

Jest absolwentem klasy fortepianu Państwowej Szkoły Muzycznej I st. im. Fryderyka Chopina w Rzeszowie

Śpiew solowy studiował w Akademii Muzycznej w Gdańsku uzyskując dyplom w 2001 roku. Już podczas studiów miał miejsce Jego debiut sceniczny w partii Griemina w operze Piotra Czajkowskiego „Eugeniusz Oniegin”, co, z racji na młody wiek śpiewaka, świadczyć może o niebywałych zdolnościach techniczno-wokalnych jak i dojrzałości interpretacyjnej.

Pan Bartłomiej Tomaka jest laureatem I Ogólnopolskiego Konkursu Wokalnego Pieśni i Arii Karola Kurpińskiego we Włoszakowicach, otrzymał także prestiżową nagrodę Marszałka Województwa Kujawsko-Pomorskiego: *Za twórczą obecność i pomnażanie piękna i bogactwa życia muzycznego Regionu.*

Umiejętności wokalne doskonalił na Kursach Mistrzowskich prowadzonych przez prof. Christiana Elssnera.

Do Jego sukcesu scenicznego z pewnością zaliczyć można wykonanie partii Eutifronte w operze „Kamień filozoficzny” W. A. Mozarta, które miało miejsce w 2006 roku w Salzburgu podczas obchodów Roku Mozartowskiego.

W latach 2002-2016 był solistą bydgoskiej Opery Nova, gdzie z powodzeniem kreował partie: Pułkownika w „Krainie uśmiechu” F. Lehara, Policjanta w „Skrzypku na dachu” J. Bocka, Arcykapłana w „Nabucco” G. Verdiego, Karola

Liebenberga w „Hrabinie Maricy” E. Kalmana, Markiza w „La Traviata” G. Verdiego, Zunigi w „Carmen” G. Bizeta, Kromowa w „Wesołej wdówce” F. Lehara, Francka w „Zemście nietoperza” J. Straussa, Don Basilio w „Cyruliku sewilskim” G. Rossiniego, Sciarrone w „Tosce” G. Pucciniego, Skołuby w „Strasznym dworze” St. Moniuszki, Ferrando w „Trubadurze” G. Verdiego, Nilakantha w „Lakme” L. Delibes’a, Schlemila w „Opowieściach Hoffmanna” J. Offenbacha, Przemawiającego w „Czarodziejskim flecie” W. A. Mozarta, Bonzo w „Madama Butterfly” G. Pucciniego, Pickeringa w „My Fair Lady” F. Loewe, Dilcamara w „Napoju miłosnym” G. Donizettiego, Alvisa Bodoero w „La Gioconda” A. Ponchielliego, Cornera w „Baronie cygańskim” J. Straussa, Collina w „Cyganerii” G. Pucciniego, Orosa w „Manru” I.J. Paderewskiego oraz Inkwizytora w „Don Carlosie” G. Verdiego.

Współpraca z Operą Bałtycką w Gdańsku zaowocowała następującymi rolami: Fiorella w „Cyruliku Sewilskim” G. Rossiniego, Acciano Piro w „Lombardczykach na pierwszej krucjacie” G. Verdiego, Reinmara w „Tannhauserze” R. Wagnera, Don Bartolo w „Weselu Figara” W.A. Mozarta, Don Basilio w „Cyruliku sewilskim” G. Rossiniego oraz Skołuby w „Strasznym dworze” St. Moniuszki.

Pan Bartłomiej Tomaka prowadzi ożywioną działalność koncertową współpracując z Filharmonią Pomorską, Filharmonią Podlaską oraz Filharmonią Częstochowską. Z powodzeniem wykonuje także partie oratoryjne przeznaczone dla solowego głosu basowego.

Prezentował polską wokalistykę podczas tournée zagranicznych m.in. w Belgii, Holandii, Austrii, Niemczech oraz Luxemburgu.

Od 2016 roku jest zatrudniony na stanowisku asystenta na Wydziale Wokalno-Aktorskim w Akademii Muzycznej im. Feliksa Nowowiejskiego w Bydgoszczy.

OCENA PRACY DOKTORSKIEJ

Praca doktorska Pana mgra Bartłomieja Tomaki pod tytułem „Zagadnienia interpretacyjne partii Colline’a- filozofa epoki „Cyganerii” Giacomo Pucciniego w konfrontacji z duchem czasu artystycznej bohemy Paryża” składa się z dzieła artystycznego zapisanego na nośniku elektronicznym oraz opisu, stanowiących łącznie pracę pod wspomnianym tytułem.

Dzieło artystyczne zawiera nagranie DVD opery „Cyganeria” Giacomo Pucciniego, które jest rejestracją live spektaklu w Operze Nova w Bydgoszczy z dnia 27 marca 2018 roku. Orkiestrę, Chór oraz Chór Dziecięcy prowadzi Maestro Andrzej Knap, reżyserem dzieła jest Maciej Prus. Obok Doktoranta w roli Colline’a w głównych rolach wystąpili:

Mimi- Ilona Krzywicka

Musetta- Krystyna Nowak

Rudolfo- Pawło Tolstoy

Marcello- Arkadiusz Anyska

Schounard- Wojciech Dyngosz

Dzieło włoskiego kompozytora oparte na powieści H. Murgera „Sceny z życia cyganerii”, przepełnione jest poetyckim nastrojem. Mistrzowsko zarysowana fraza głosów solowych wsparta perfekcyjną tkanką orkiestrową w pełni oddaje miłosne uniesienia przeplatane uczuciem rozpacz i rezygnacji. Nie należy się dziwić, iż opera ta zyskała wielu zwolenników i weszła na stałe do repertuaru niemal wszystkich teatrów muzycznych stawiając ją w panteonie włoskich arcydzieł.

Ciekawe rozwiązania scenograficzne bydgoskiego spektaklu, świetnie brzmiąca orkiestra oraz barwne głosy solistów od samego początku budzą pozytywne wrażenia. Już pierwsze pojawienie się Doktoranta świadczy o znakomitym zrozumieniu żywiołu teatru. Śpiewak wykazuje się dbałością sceniczną zarówno w szerokich gestach jak i drobnych ruchach ciała dając się poznać jako artysta znający tajniki kunsztu aktorskiego. Drobny niedosyt odczuwam w braku możliwości zobaczenia mimiki twarzy Pana Bartłomieja Tomaki, co spowodowane jest sporą odległością urządzenia rejestrującego od sceny. Specyficzny, odmienny od siebie klimat i nastrój stanowią wszystkie obrazy w których bierze udział Doktorant. Bas czujnie reaguje na agogiczne, dynamiczne oraz barwowe zmiany występujące w sferze orkiestrowej stając się zarazem

współtwórcą muzycznej akcji. Precyzyjnie ripostuje zmiennym nastrojom towarzyszącym operze, co bardzo dobrze podkreśla dramatyczną konstrukcję partii. Świadomość artykulacyjna bezpośrednio wpływa na uchwycenie klimatu włoskiego weryzmu. W arii „Vecchia Zimmara addio” śpiewak, bez zbędnego patosu w interpretacji, ukazuje piękno głosu na przestrzeni całej skali malując obraz prawdziwych przeżyć Colline’a. Nie sposób pominąć wyjątkowej dbałości Doktoranta o dykcję i artykulację słowną.

„Wyjątkowe oddanie się wykonywanej pasji pracy Pana Tomaki stawia Go w mojej ocenie w ścisłej czołówce śpiewaków operowych” – słowa Dyrektora Opery Bałtyckiej są potwierdzeniem zarejestrowanego dzieła artystycznego, w mojej ocenie, starannie przemyślanego przez Doktoranta od strony brzmienia głosu, dynamiki, frazowania oraz artykulacji.

Do dzieła artystycznego załączona została praca, w zamierzeniu stanowiąca opis tegoż dzieła. Praca skonstruowana została w sposób prawidłowy pod względem metodologicznym. Składa się na nią wstęp, cztery rozdziały, zakończenie, bibliografia oraz aneks.

We wstępie autor wprowadza czytelnika w tajniki pierwszego spotkania z reżyserem spektaklu. Opisuje towarzyszące mu emocje i podkreśla fakt konieczności adaptacji indywidualnych zachowań wykonawców, by droga do zbudowania napięcia dramatycznego postaci była zgodna z reżyserskimi intencjami.

U progu pierwszego rozdziału kandydat do stopnia doktora dokonuje swoistej analizy zachowań paryskiej cyganerii przez pryzmat historii czasu francuskiego romantyzmu. Przedstawia pokrótce także semantykę i pochodzenie słowa „bohema”. Kolejny podrozdział to analiza porównawcza powieści H. Murgera „Sceny z życia cyganerii” z librettem dzieła operowego G. Pucciniego.

W podrozdziale trzecim autor pochyla się nad komunikacją interpersonalną przyjaciół występujących w dziele włoskiego kompozytora.

Kolejny rozdział stanowi porównanie opery „Cyganeria” Ruggiero Leoncavallo z dziełem Giacomo Pucciniego o tożsamym tytule.

Cztery obrazy analizy psychologiczno-muzycznej postaci Collie’a składają się na czwarty rozdział. Ta część pracy zasługuje na szczególne uznanie. Rozdział ten ma bardzo przejrzystą narrację, napisany jest komunikatywnym barwnym językiem a przede wszystkim wnosi ważne i interesujące informacje dotyczące zrozumienia ducha czasu francuskiej bohemy. Autor zagłębia się w rys psychodramatyczny postaci Colline’a, szczegółowo analizując zarazem sferę słowno-

muzyczno-interpretacyjną wspomnianej postaci. To bardzo dobre analityczne kompendium.

Zakończenie pracy to znakomite podsumowanie, napisane potoczystym językiem, które samo w sobie stanowi subiektywne, nasycone pięknymi zwrotami, spojrzenie na twórczość operową Giacomo Pucciniego, kompozytora „pragnącego przede wszystkim ściągnięcia opery z Olimpu na ziemię. By półbogowie i herosi zastąpieni zostali prawdziwymi ludźmi z krwi i kości”.

Omawiana praca została napisana poprawnie zarówno pod względem językowym jak i odpowiedniego zastosowania przypisów.

Ze względu jednak na pełnioną funkcję recenzenta, mam obowiązek zwrócenia uwagi na drobne uchybienia, które odnalazłam w tekście. Pragnę podkreślić, że absolutnie nie mają one wpływu na moje postrzeganie pracy, którą oceniam pozytywnie.

Kilka stron pracy zawiera stylistyczne zawahania, które wpływają na niezrozumienie jej treści:

- strona 19 - *Giacomo Puccini (...) musiał sumiennie pracować o światowej sławy twórcę,*
- strona 35 - *Franusi i Jakuba zostały „pożyczone” dla historii miłości Rudolfa i Mimi,*
- strona 37 - *Jakim szczęściem jest podarowanie czepka, pomimo odczuwanego głodu, który się czasem udaje zaspokoić, podsuwając sprytnymi sposobami rachunek do zapłacenia komuś bogatszemu,*
- strona 60 - *Schaunard to trochę szalony muzyk a Colline ze stoickim spokojem komentuje przez pryzmat filozofia, a to co się dzieje wokół.*

Treść ostatniego akapitu strony 9 jest powtórzona na początku strony 10.

Konkluzja

Reasumując, praca doktorska mgr Bartłomieja Tomaki składa się z dwóch ściśle korelujących ze sobą elementów: dzieła artystycznego dopełnionego badawczo-naukowym opisem. Całość stanowi ciekawy wkład w rozwój reprezentowanej dyscypliny artystycznej.

Niniejszym stwierdzam, że Doktorant wykazał się wiedzą teoretyczną, a także umiejętnościami do prowadzenia samodzielnej pracy artystycznej. W ten sposób Doktorant rozwiązał założone zagadnienie artystyczne i spełnił wymagania *Ustawy z dnia 14.03.2003 roku.*

Pracę doktorską Pana mgra Bartłomieja Tomaki przyjmuje.

dr hab. Ewa Biegas, prof. AM